

НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

ЗАСЕДАНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

ОБСЪЖДАНЕ ДЕКОРАТИВНОТО ОФОРМЛЕНИЕ И КОСТИУМИТЕ

НА СПЕКТАКЪЛА "ПОД ИГОТО"

Автори: Стефан Савов, Венера Наследникова,
Екатерина Енева

София, 21 април 1981 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	стр.
ОТКРИВАНЕ - Чавдар Добрев	3
РАЗЪСНЕНИЯ ОТ АВТОРИТЕ:	
Филип Филипов	3, 22
Стефан Савсв	5, 18
Венера Наследниксва	13
ИЗКАЗВАНИЯ:	
Георги Черкелов	14
Славка Славсва	14
Таня Масалитинсва	15
Васил Стойчев	16
Мирчо Дюксв	18
Майор Дражев	19
Кирил Неделчев	19
ЗАКЛЮЧЕНИЕ - Чавдар Добрев	24

НАЦИОНАЛЕН АКАДЕМИЧЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

ЗАСЕДАНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

ОБСЪЖДАНЕ НА ДЕКОРАТИВНОТО ОФОРМЛЕНИЕ И КОСТЮМИТЕ

НА СПЕКТАКЪЛА "ПОД ИГОТО"

София, 21 април 1981 година

/ 13.05 ч./

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ /главен драматург на театъра/:

Другари, днешното заседание на Художествения съвет е посветено на разглеждане декоративното оформление на спектакъла "Под игото" и на костюмите - автори: Стефан Савов, Венера Наследникова и Екатерина Енева. Това е, така да се каже, последният етап преди премиерата.

Давам думата на проф. Филипсов.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Скъпи приятели от Художествения съвет, ние сме всещност на един колкото делови, толкова и тържествен момент в нашата работа, тъй като поставянето на "Под игото" е един по-особен момент от живота на Националния театър не само

защото тси е на името на дядо Вазов, но защото Вазов е един патриарх на нашата литература, на нашия духовен живот и защото "Под игото" е едно евангелие на нашия народ.

Ние с голямо уважение се отнесохме към задачата. А кои сме "ние"? - Това съм аз като постановчик и съавторите на спектакъла: Стефан Савов - любим мой приятел и художник, Венера Наследникова - един художник, с който аз често се срещам в нашата взаимна творческа работа, и поканихме художничката Екатерина Енева да бъде пресектант на мебелите и на реквизита, тъй като те не са една по-особена част, а адне част, която със своите детайли дооформя това, което сценграфът, художникът по костюмите и режисьора са направили, дооформя атмосферата и климата, в които актьорите трябва да живеят, докосвайки се до мебелите и реквизита да дадат един цялостен и по-ярък характер на своите образи.

Аз трябва да кажа, че на мене ми помагат още неизменните Минка Долапчиева и София Каракашева, а привлякохме и Феди - Федор Траянов като асистент, тъй като ще има извънредно много координация на нещата.

Към съавторите на спектакъла трябва да отбележа и композитора Стефан Драгостинев, който отсъствува днеска.

Аз доста отдавна раздадох сценическия вариант или така наречения драматически сценарий на членовете на Художествения съвет с молба да го прочетат. В него има малко разточителство, има малко дебелинки, които ние сега в процеса на работата съкращаваме, съкращаваме, съкращаваме и стягаме.

Кое беше основното, което ние искахме със съавторите на спектакъла като сценграфия, като костюми и като мебели и реквизит да присъствува? - Искохме да дадат една вярна, жизнена представа за живота на българите през това време - разбира се

опсегизирана, разбира се общена и същевременно да може тези 21 епизода да бъдат разиграни в продължение на три часа без прекъсване; като кинскартина да преминават през сцената, без да затрудняват възприятието и, дай боже, съпричастието на зрителите към спектакъла.

Макетът е малък. Погледнат в това осветление и при тази му големина той не изразява снова майсторство и талантливо пре създаване, според мене, на атмосферата, на обстанската и на всичко снова, което сега Стефан ще ви разкрие, като покаже различните обстански и ги допълни със свои обяснения.

Аз бих помислил първо да разгледаме декора и след това да минем към костюма.

ПРЕДС. ЧАВЛАР ДОБРЕВ: Да, може и така. Има думата Стефан Савов.

СТЕФАН САВОВ:

Това, което виждате тука, е в мащаб 1:50, т.е. върху грундриса на театъра съм работил, за да бъдат нещата точни. Смятам, че грундрисът е абсолютно точен и всичко е вместено, като е взета предвид архитектурната особеност на сцената с всичките ѝ, така да се каже, технически помагала.

Това са основните компоненти на спектакъла: авансцената, на трета кола - постройка на две къщи, едното е манастир, другото е обикновена чорбаджийска къща; и една кулакамбанария. И, разбира се, един заден терен, пластичен, който постоянно седи на ариерколата, на задната кола, която е събрана, т.е. трите коли са събрани в едно, блокирани.

С раздвижването или разместването на колите и с малки парчета, на някои места по-големи, другаде по-малки, ние на базата на гърба, т.е. на трета кола, и авансцената с вестване на това, което поднасяме към зрител на първа и втора кола,

обсобщаваме всичките картини така да се каже без антракти, без никакво времетраене между едното и другото действие, да можем да издържим на ритъма и да издържим да влезем в сроковете в максимум тричасовото представяне на целия спектакъл, който се състои от 20 картини - 11 в първо действие и 9 във второ действие.

Ще ви покажа принципа. Псчва пьесата с така наречения Пролог - в драматизацията е озаглавен "чулките". Ние го наричаме Пролог - малко по-неопределено. Това е створено и зрителят влиза при туй положение /сочи по макета/. Когато се створи завесата, имаме това положение - само камбанарията. Вероятно там ще имаме някакви тъжни, миньорни камбани...

Веднага минаваме на къщата на чорбаджи Марко, като стъпва става изтегляне. Тук имаме само една чешма, която е пострена, разбира се, предварително. Става тук едно изтегляне на тази кола, същевременно от чига пада отгоре една лозница. Заедно с влизането на тази кола тук е обособен реквизитът за вечерята и първо придвижване на тая кола, която прави къщата на чорбаджи Марко.

Тук е пострена воденицата, която се комбинира заедно с кулата. Тя е на помощните чиги, които имаме в джобовете. Просто се пуска дълу, това не мърда - кулата, това се вдига на чигата обратна нагоре и с едно движение насам идва и поднася воденицата за зрителя, като това нещо също се изтегля вече и идва на предишното си място. По време на играта на воденицата строиме едно малко декоративно парче, което вероятно е предварително направено, също предполагам, че то ще стои тук горе на чигите.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Ние съжаляваме, че нямаме снимки на различните обстановки...

СТЕФАН САВОВ: Механиката е почти същата: изтегля се

това, влиза манастирът, като става едно припасване, логична връзка между горната стълба - т.е. влизанията може би /това е разбира се режисьорски момент/ ще дойдат от тука, по горната стълба, ще слезат и ще влязат в този коридор, за да може от тук да влязат в килията на Викенти.

Отварям една скоба: тука това е параван за евентуално скрит човек, който да коптира и разкоптира колите и може би ще трябва там постоянно да присъствава, ще видим, това ще го покаже самата техника на сцената.

По този начин ние връзваме активно и третата кола - манастира. т.е. самият архитектурен детайл ще върже едното с другото.

След това имаме градината на чорбаджи Йордан. Гледано от тука, имаме една лека построяка на едни миндерлъци.

От тука става изтеглянето, влиза това и тази къща слиза, като пак става едно припасване: входът към горната стълба от тук нагоре пасва с прохода между миндерлъците. Т.е. картината "При чорбаджи Йордан" се изнася на двора, не се прави в интериор.

Имаме "Около воденицата". От тук - имаме само едно дърво, което се слага - с движение един път това идва до тука някъде, това идва до тука, като това се изтегля при този положение. Както знаете в картината "Около воденицата" три от действащите лица са от манастира. Правим едно лекс изместване. "Около воденицата" звучи малко условно. В момента впечатлението може би ще бъде някъде около воденицата и манастира.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Прескачай училището и покажи Ганксовото кафене.

СТЕФАН САВОВ: Ще объркам колите, защото го няма.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Няма го, няма каквс да показвам. Пре-

скачай го.

СТЕФАН САВОВ: Особеността при строятелството на Ганковото кафене е тази, че имаме предварително построена стаята на Рада. Вътре предварително е наредена цялата стая и тука имаме един парапет, който засича - това всичко е на втора кола. А на първа кола предварително е влязъл Ганковото кафене. Тук имаме реквизит няколко маси и вероятно по-дребен реквизит, ще видим точно какъв. Но механиката е същата. Защо? За да спечелиме време и да можем да сместим картината "При Рада", когато колите са в дадено положение. Иначе става едно затлачване.

Ганкинското кафене се изтегля, като малко преди това е затворен този капак. Това е створено, това идва от тука и като изтеглим Ганкинското кафене, остава фактически Радината стая, която е построена предварително.

Ето я Радината стая. Вътре е обзаведена цялата. Тука имаме една маса, тук също имаме една маса, която евентуално ще се изнесе по-напред за самата клетва - ще видим как точно ще стане.

И стиваме вече към финала на първо действие. Тази кола си стои тук, тази е изтеглена до края. Имаме едно въртене на собствен кръг - не на кръга, който има сцената на театъра, - отгоре от чига вкарваме едно таванче, тука има една плоска, която се слага предварително, има време за това нещо, изчислено е. Манипулациите стават едновременно...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Всичко става в движение като киноскартина. Тези неща, които са направени в движение, са свързани с един хор кукузели, които пеят в църквата, пеят в манастира, пеят на рождения ден на мърбаджи Йордан. Всичко това е свързано с действие, всички тези промени стават съвсем естествено, съвсем плавно като в картина, те никак не са механични, както тука Стефан ви разясни.

След "В църквата"...

СТЕФАН САВОВ: От колата влиза едно амбасче...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Има тука наредени места за сядане в църквата, както се сядат, те си идват нормално, столове - и се разиграват нещата.

Това е последната картина.

Аз искам Стефан да си почине малко и да ми нареди двете къщи и камбанарията - и това да мине на заден план, като събрнеш статъка обратно "В църквата".

Имаме четири постоянни елемента, колеги: това са двете портални места на авансцената, един общообщен кадък, който стои през цялото време и който може да бъде като част към всяка картина и една врата от дясната страна на авансцената с едни стъпала. Това е постоянен елемент. Също така постоянен елемент е и тази камбанария, която е метафора и символ и която от 20-те картини участва в 12, тя ще бъде на църковните ислобени, тя ще бъде на тревога при въстанието, тя ще бъде и тогава, когато в действието преминава и участва всичко онова, което е наредни обичай.

Също така това е постоянен елемент, който като фон на къщи би могъл да ни служи както за къщата на чорбаджи Марко, така за къщата на чорбаджи Иордан...

И другият постоянен елемент е Балканът - закръглен на тези, които вояват, които ще въставата и които ще загинат.

В началото имаме образа на Майка България - ето тука на втора кола, с посичането на детето от турците и с посичането на Петър Овчаров, който преминава чрез интермедията за движенията на колите - веднаж той преминава, веднаж бягащите хора, които се спасяват от гибелта на революцията, където се

вижда обратната страна на едно народно въстание, където неуспялата революция е изтласкала на повърхността изчадията, така да се каже, на неуспеха - това са издайствата, предателствата, проклинанията по тези, които са започнали тази борба, за да може във финала на тази картина - с това започваме и с това завършваме - да покажем апотесза: след погрома на революцията, след тези, които се разкайват и обвиняват тези, които са ги повели, се явяват светците - всички паднали в името на свободата с Бостевата молитва; ето тука те ще бъдат пострсени и ще се образува един апотесз.

Така че има четири постоянни елемента: първият, вторият третият и четвъртият - Балканът, това е метафората, и това е метафората. Останалото дава климат и атмосфера за всички тези установки, за които Стефан говори.

Когато става въпрос за преливанията, трябва да знаят колегите от Художествения съвет, че техниката се изгубва, тя не съществува, тя не бива да се вижда. И всичко става много плавно. Защото животът на сцената с хората продължава. Между Пролога и I картина "Чорбаджи Марко" - това са конският тропот, това са зурлите и тъпаните и турците, които настъпват и гонят чорбаджиите. И когато последните турци от тука се стичат, тогава вече къщата на чорбаджи Марко е дошла, защото тези турци, за които ставаше дума, са слезли доту, излезли са и започва "Чорбаджи Марко". Софтата - човекът, който говори за идеологията на ислямизма /или религията, както искате, това е идеология, това са две обществени системи, които са в остро сътълкновение, може да се каже и класово сътълкновение/ и завършваме с вечерята и молитвата на чорбаджи Марко. От молитвата на софтата, който е тука на високо, до молитвата на чорбаджи Марко

механично движение няма. Между чорбаджи Марко и воденицата това са пак турските заптиета, които са обградили къщата на чорбаджи Марко и тогава, когато те викат "Дур!", "Дур!" и той им казва "Преградетe му пътя" - тези, които са тука, дават възможност да стане движението и да дойде воденицата...И т.н. Аз не искам навсякъде да ви казвам как става, но трябва да знаете, че в действителност стават тези промени с непрекъснато живи хора на сцената.

Ако става дума за принцип, той е същият принцип, който аз съм използвал и в "За честта на пагона", само че тука е много по-действен и с много текст на места /като казвам "много", това значи реплика, две най-много три/ от самия дядо Вазов от "Под игото".

Затова моля Стефан да нареди сега втората част и то "Зли дол", не "Зелената кесия", защото се разбира механизмът какъв е, принципът е ясен; да нареди "Зли дол", като каже къде какви каруци ще има, къде ще има черешово тспче, откъде има проход, за да се качат на планината, откъде може да се слезе..

Ето това е Зли дол. Откъде може да се минава, Стефане?

СТЕФАН САВОВ: От тук.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Къде ще има каруци?

СТЕФАН САВОВ: Тука ще има една, тука може още една...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Може и трета.

СТЕФАН САВОВ: Тука вероятно ще има изградени плетища с чували - тези каруци носят чували...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: За укрепленията чували.

СТЕФАН САВОВ: Четири прехода имаме на този терен.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Покажи сега обстановката на "Калчо Бучето".

Когато аз обяснявам, че техника няма да се вижда, на

приказки може да изглежда, че много лесно става това. Аз на специалистите под ръководството на Стефан им давам възможност не 5, не 10, а 15 дни да обиграват това нещо. Ние сме вземали мерки, имаше комисия, ходи дослу и гледа ксците, всичко е в изправност, спирачките са в изправност, всичко ще може да стане леке артис, ако всеки бъде на мястото си. Това е изпробвано.

Ето, това е "Калчо Букчето"

СТЕФАН САВОВ: Тук това цялото е пълно с кащи...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Ех, пълно не, но две кащи поне ще има, ще има топчета едно-две, ще има материал за топчета, ксците се правят и т.н.

Обясни сега другата картина - "Укреплението".

СТЕФАН САВОВ: Това е първото укрепление. От тука имаме едно изтегляне на тоя терен до тук - с всичко, ксците си е по него. В момента, докато се е играла картината "Отстъплението", тези покриви се свалят /те са направени от лек материал/, де-монтират се и някои от дореците на горните етажи леко се разкривяват.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Тъй като тези картини вече няма да се играят.

СТЕФАН САВОВ: Вдигат се искривите, разкривяват се, вадят се прозорците, ксците са на вложки и стават като дупки. Имаме едно леко изтегляне на тоя терен, влизане на двете къщи...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Но те вече нямат своите покриви.

СТЕФАН САВОВ: ...като разрушени къщи.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: ...съборени къщи.

СТЕФАН САВОВ: И тука се играе картината "Тосун бей".

ФИЛИП ФИЛИПОВ: След това пак имаме укреплението, ето го тука.

СТЕФАН САВОВ: След това имаме вече самият "Бой".

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Това е вече по-надалече.

СТЕФАН САВОВ: Това вече не идва обратно. Този пад остава
- той допринася за пластичното начупване на картината и в ней-
ната дълбочина .

ФИЛИП ФИЛИПОВ: След това имаме "Запустялата воденица" .

СТЕФАН САВОВ: Това е на тези коли.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: От тук се изкачват хора - това е Погро-
мът - и търсят планината, бягат към планината от запустялата
воденица тези, които проклинат въстанието, тези, които се раз-
кайват и говорят за издайствата, които са направили.

Когато мине тази интермедия от две минути /през това
време стават тия неща, за които споменахме/, започва картината
"Запустялата воденица" с Бойчо Огнянов, Рада и Соклов, тяхна-
та героиска смърт и финалът е "Епилогът". В действие това ще
се придвижи напред и тук ще бъдат всички светци. Тук ще бъде
направен декорът от Стефан.

Разбра се тук още не са влезли усилията на Екатерина
Енева ще се отнася до мебела и до реквизита - тя е проектант
на тия неща .

Благодаря за вниманието ви.

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да чуем и за костюмите и изказва-
нията да станат върху двете неща.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Добре, добре .

ВЕНЕРА НАСЛЕДНИКОВА:

Това е Марийка във воденицата.

Марковата майка.

Михалаки Алафрангата...

/Обяснява нагледно рисунките/

Това е Рада в три нейни костюма с децата. Аз децата ги

търсих като светли настелни меки петна, като един светъл лек букет около Рада.

Това е поп Ставри, а това е отец Натанаил с пушката, когато стреля...

.....

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Не всички костюми са направени още.

Ние търсихме да направим едни костюми, които както по романа, така и в нашите представи, трябва да изглеждат хсрата от тази епсха в онези цветове, които да дспълват този декор, който им дава възможност лесно, хубаво и приятно да живеят в него.

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ: Колеги, чухте обясненията към проектите. Имате думата.

ГЕОРГИ ЧЕРКЕЛОВ: Това според мене е най-доброто, което може да се направи в декора и костюма, може би.

Преди всичко искам да кажа за решението на сценографията. Макар че художникът ми е приятел, но аз поисках все пак да видя какво прави. И все си мислех как ще си ступи главата в тази работа - но не от сеир де, а от съпричастие. Но работата е решена наистина много хитро и много внимателно. Дори при несъвършенствата на обслужването - работата е до прецизност на изпълнението, - аз виждам една осигуровка, така че дори шумът от промените не би могъл да смути спектакъла, осигурява се едно темпо на преходите при един стремителен ритъм на таква едно голямо платно, каквото представлява този спектакъл.

На добър час! Много е хубаво.

СЛАВКА СЛАВОВА: По дух и атмосфера на романа "Под игото" намирам, че декорът е чудесен. Но как ще бъде изпълнен, хич не ми е ясно, не го виждам. Но - на добър час!

ФИЛИП ФИЛИПОВ: От какво по-точно се безпокоиш?

СЛАВКА СЛАВОВА: Като знам колко по-проста е работата в "Последен срок" например и как не можаха да запомнят, не можаха да направят най-елементарни работи...

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ: Двама различни художника...

СЛАВКА СЛАВОВА: Аз не говоря за това, думата ми е за техническото изпълнение. Там има най-прости работи, които не могат да ги запомнят.

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ: Имате предвид манипулациите...

СЛАВКА СЛАВОВА: Именно, аз не говоря за изпълнението на декора, говоря за манипулацията с този декор - така, както другарят художник ми я показва тука. Дано да стане и да може да се изпълни!

За костюмите. Както винаги, при Венера няма грешка в костюмите. Аз само едно бих искала да я запитам: като цветове тези деца около Рада много ми харесват - точно, както казахте: като цветя. Но не знам, повече сукманчетата ли ми се иска да има вътре между тези деца. Изведнаж като че ли друга спера остават тези деца.

. : Може да промъкне някое по-бедно дете.

СЛАВКА СЛАВОВА: На добър час ви пожелавам. И най-много ви пожелавам "На добър час" в манипулацията с декора! Там съм много голям скептик и песимист.

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА: На мене много ми харесва това, че декорът е изцяло от дърво - предполагам, че това е дърво.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Да, главно.

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА: И дано да не се появят пак тия страшни железа - огромни и тежки. Това дърво много добре действа като излъчване, много е топло, много хубав материал е за сценичен декор. И в този дървен подиум има много стил, много

атмосфера, много ми харесва.

Аз също имам спасенията, които сподели Славка Славова. Играем "Чудаци", например, където нищо особено няма като трудност: много семпло е решението, но вече на два пъти спускахме завеса, защото нещо не тръгва, нещо не пасва, нещо става. А това винаги много лошо се отразява на актьора. И бих си позволила да дам един съвет /понеже и аз съм режисьор малко/ - просто овреме тези неща да ги упражните, не ги оставяйте за края, да добият хората някакъв тренинг. Макар и с маркирани неща, но те трябва да добият рефлекс да правят тези неща. Защото у нас обикновено всичко започва от момента, от който се построи декорът и тогава и режисьорът няма време да се занимава много и с актьорите. А тука, колкото и да е спростено, колкото и да е премислено и пресметнато, е сложно, никак не е просто.

И дано да го изпълнят точно така, както е проектът - с тая хубава кафява топлина на дървото и с тези бели български къщи. И дано да няма много шарения. Това е просто много красиво, много е красиво. И хубаво е решен този Балкан отзад.

Костюмите също са много хубави, нормални, стилни. Дано да намерите за тях фактурата, защото най-отвратителното нещо са тези невички ушити костюмчета, както например беше в "Иван Кондарев" и ние обърнахме тогава внимание: скиталият не знам колко деноншия Иван Тонев, не ял, не спал, не се е мил 30 деноншия, а беше като изваден от кутийка, с едни лъснати ботуши... Тези неща особено в тези сцени на "Под игото", когато се бяга и т.н., трябва много добре да бъдат отследани.

Това исках да кажа.

БАСИЛ СТОЙЧЕВ: Аз за първи път виждам, но съм много приятно изненадан от това решение на декора. Струва ми се, че той е великолепно стилизиран и счистен, като едновременно с

това и сцената е счистена, само с елементи, с които ще се играе, и дава много богата възможност за преливане на действията - това което вече се обясни. Аз се страхувах от това как толкова много картини ще могат да вървят, да преминават една след друга, но разковничето е намерено. Аз не смятам, че има място за съпоставка с "Чудаци" или с някои други пиеси и не ми се струва, че това е по-трудно решение. Там трудността идваше от това, че имаше неща, наредени на кръг, и едновременни движения на кръга и колите, където те засичаха манипулацията с едновременни движения, от прекомерно натоварване на моторите и не знам какво. Тука имаме движение на колите изцяло, има възможност да се пренарежда сцената, докато вървят картините, да се разваля покрив и да остават изгорели къщи.

Едновременно с това дава много богата възможност за преливане на действието от картина в картина и то да става без спускане на завеса и прекъсване на действието, което много ми харесва като принцип на преливане на действието от една картина в друга.

Великолепно е според мене постижението на Стефан Савов като внушение, като атмосфера и като богата възможност за много ...? ...иране на сцени - това, което проф. Филипос винаги прави в своите постановки.

Не смятам, че има спасения откъм техниката, не виждам да е толкова сложно от техническа гледна точка. Това са обикновени движения на колите настрани и едновременно с това на задната кола напред и назад...

Костюмите изцяло ги приемам. Наследникова винаги е правила много хубави костюми, подчертаващи качествата на актьорите, които ще играят.

Изцяло съм съгласен със Славка Славова за децата. Трябва

да има в училището така малко като виенски момичета, много е красиво като замисъл за цвят, за букет, но едновременно с това да има повече българско - може би сукманчета /не знам дали по онова време точно дали са били сукманчета или нещо друго/ или нещо друго, но да се направят такива неща, които да обогатят картината с повече българска атмосфера.

И, трето, струва ми се, че Стоян Тодоров трябваше да присъствува на това приемане на костюмите, защото мисля, че в нашия гардероб има много ценни неща, които не биха могли да се направят сега - елечета, сукманчета и други такива, които ги имаме горе като богатство, стари патинирани костюми, които винаги могат да се използват; а пък имаме и от старите постановки, които са играни, и предполагам, че отделни герои спокойно могат да се обличат от костюмите, които имаме горе.

СТЕФАН САВОВ: Мога ли само две думи да вметна по този повод? - Имаме една уговорка с др. Филипов за картината "В конака". Тя е изцяло издържана в зелено, т.е. леко хипероблизирана. И като контрапункт идва училището също леко хипероблизирано. Т.е. дали има тука място чисто битовият костюм - това, което казвате - е под въпрос. Според мен картината - тя е цялата в зелени гирлянди, с портретите на Кирил и Методий - малко сюрреално трябва да действува като колорит, като присъствие и като контрапункт на конака. Докато всичкото друго е дървото с тази кафява тоналност.

И аз съм повече за решението да не влиза именно такъв елемент. Разбира се това е въпрос на досъмисляне.

МИРЧО ДОКОВ: Декорът е много добре решен, много функционален, добре се изграждат една картина след друга. Ние ще се справим с този декор. Но монтажът е много труден. Освен това, което виждаме тука, има много други елементи, които трябва да

бъдат предварително скачвани на странични сцени и затова може би в периода на репетициите времето за подготовка да бъде удължено - може би трябва да почваме от 7 часа, иначе няма да може в нормалното време за репетиции да го монтираме.

Другият проблем, който за мене съществува - той е мой, разбира се - е проблемът за складиране на всички тези елементи по сцената, тъй като има много обемни елементи, които трябва да бъдат и устойчиви, понеже ще имат големи товари. Т.е. тяхната изработка изисква малко по-други условия и по-други грижи и по-специално укрепване.

На добър час! Аз смятам, че от страна на техническия театър ще се положат всички усилия, щото тази постановка да бъде достойна защита на честта на народния театър "Иван Вазов" по случай 29-та годишнина.

Майор ВАСИЛ ДРАЖЕВ: По линия на противопожарната безопасност аз имам молба /ние сме си пак приятели с другаря професор/ желязната завеса непременно да има някакъв прорез и при случай на авария - бедствие някакво, пожар - да може да падне и да остане това отпред, а на сцената да може да се прегради.

На добър час!

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ: Преди титулната страница беше написано от автора на драматизацията откъде се е ползвал. Това му прави чест - че е написал всичко, което е правено досега и може би след него ще бъде написано и неговото име. Аз разбирам, че той се е захванал с една много сериозна задача, която му е отдавна мечта. Познавам авторите на спектакъла и не изненадва по-нататък и решението.

Първо - в драматизацията има много филиповски неща, които познаваме като негов маньер, като негов обичай, като негов стил - виждаме това и в изграждането на декора от нашия

колега Стефан Савов. Тук няма стилизация, както някои казаха, тука има едно натурно изграждане на спектакъла, които добре е комбиниран с техниката на нашата сцена - изграждане от един специалист, който добре е усвоил нещата и добре ги предлага. /Аз не разделяме работата на режисьора от художника, защото знам маниера на режисьора, знам как той умее да работи с художника/.

Може би друго нещо ми прави впечатление, което малко ми е странно - че режисьорът толкова надълбоко влиза в сцената /което за пръв път ми прави впечатление/, че стига на четвърта и пета кола, когато винаги иска да играе много напред. Може би Стефан Савов има по-добри качества да убеждава режисьора да го заведе в дълното на сцената, но това ми се струва, че не е недостатък - това е качество, което изисква една драматургия, която е много сложна - много сложна, затова защото ние започваме да се учим с колите от първо движение. И др. Филипосе е заел с една задача, която е за пред милиони зрители. Ако той не успее да покрие половината от впечатленията на хората от "Под игото", струва ми се, че не бива да започва. Но аз имам чувството, че той е разбрал какъв спектакъл трябва да предложи на тези зрители и да изгради внушението, впечатлението, драмата на един народ, едно голямо събитие в нашата история.

Обяснявайки Стефан Савов декоративното решение, струва ми се, като познавам маниера на режисьора, че тук ще се изгради наистина един голям, богат по внушение спектакъл, защото той в себе си носи ядрото на едно голямо решение и голямо внушение.

Имам и няколко съображения:

Първо, при изнасянето на декора пред желядна завеса имам чувството, че при тях, как да кажа, "академични" отноше-

ния на нашите работници няма да остане следа ни от злато, нито от гипсови рамки.

Също така, пак в съображенията ми за този ремонт, който се направи в театъра, и тази техническа обидна, която се нанесе на нашата сцена, при тази механика, имам чувството, че ще изпаднем в много-много неделикатни обстоятелства, защото ние не сме стлагали преди ремонта нито едно представление по технически причини - да започнем и да стлагаме. Аз неведнаж в техническия дирекционен съвет съм казвал, че спасенията са големи и че ние вървим към някаква катастрофа на сцената. Ние трябва предварително да се съобразяваме с тези неща, защото тази "освалка", която тук непрекъснато върви, трябва да има, както обясни др. Филипсв, една друга динамика, едно друго намесване, един синхрон на музика, на сцени, които ще ни позволи да виждаме промените в тези сцени. Всичко това трябва да стане много точно, много синхронно. И трябва да се помисли много сериозно за хората, които обслужват тази сцена. Много случайни хора влязоха в театъра. Не знам дали тук е мястото да говоря за това, но имам чувството, че малко са хората, които останаха със старите си представи за оня климат, който има в театъра. Сега има навлезли други елементи, млади хора, които никога не ги обучава и вместо ние да ги обучим, обратно, те нас ни обучава в една друго отношение към сцената.

Към декора нямам никакви забележки освен това, че на авансцената малко ми е повече това, което е сложено. Добре стес към задния план, обединява го, но при тази "академична" работа на нашите сценични работници страхувам се дали даже до премиерата ще остане следа.

Тази комбинация на двете неща - На Злия дол и вмъква-

нето му в останалата част - ми се струва добре решена, добре намерена, хитро...

За костюмите какво да ви кажа... Това е един човек, който е много грамотен, знае си работата много добре. Не се съмнявам, че те ще бъдат не баш такива, каквито са на картинката, ще бъдат посживени...

За дрехите на децата аз също имах спасения. Ние предварително с Венера говорихме. Ще се намери най-доброто решение.

Единственото ми спасение е за чорбаджи Марко. Малко ми се вижда по-друг човек, не е чорбаджи Марко, по-изискан е. Чорбаджи Марко е нещо по средата и на изискан човек, и на селски, човек, и на гражданина. Но и това ще го намерят.

Аз вярвам в хората, които правят спектакъла.

На добър час!

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ: Други изказвания? - Няма.

На края да дадем думата на другаря проф. Филипов.

ФИЛИП ФИЛИПОВ:

Бележките, които бяха направени, са много интересни и справедливи. Без изключение аз приемам всички бележки. Благодаря ви от името на съавторския колектив.

Искам да ви кажа, че към спектакъла ще има стпреди една завеса със знамето, за което се говори вътре и което Рада държи. Това ще бъде този лев на зеленото знаме - Стефан Савов има задължението да направи тази завеса.

За манипулацията и ще се отнася до монтажа на нещата сте абсолютно прави. Не са прави онези, които смятат, че това е лесно. Васил не е тука в момента, за да му кажа, че никак не е прав - това е много сложно. Но съображенията, които се изказаха, ме задължават от другата седмица да почна с маркиран декор

да репетирам, за да могат хората да се наловчат.

Абсолютно справедливи са бележките. Много големи опасности има в това отношение - толкова големи, че ако днеска бях почнал с тази драматизация, аз щях да се откажа. Този, който познава механиката на сцената и знае хората, които манипулират с нея, не може да не се съгласи с мене. Изцяло приемам бележките.

Стана дума за децата. Венера - пастелни, пастелни, но то е друга опера, то е виенска сцена. Трябва да влезе в този ключ - ей в този ключ.

Също за чербаджи Маркс са справедливи бележките за костюма. Ще гледаме да доизкусурим нещата. Ние се отказахме от пистурите, но стидохме в другата крайност.

За желязната завеса сме взели мерки - то още тука е маркирано.

Взели сме особено грижи и внимание за тези декори, имали сме го предвид. И ние предлагаме нещо, което е уникално - нула номер. И за всичко, което допълнително ще се изнася тука / а във всички пиеси се изнасят тези неща при всяка постановка, да речем в "В Арко Ирис" също бяхме внесли тези неща / ще вземем мерки с тампони и т.н. - ще осигурим абсолютна гаранция.

СТЕФАН САВОВ: С дунапрен.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Тампони от дунапрен. За това са вземати мерки.

Не ми е мечта да поставям "Под игото", но така се случва. Аз винаги съм бягал от Базов, защото съм се страхувал от този голям океан, но веднаж заговорили се, трябва да го доведем до край.

Искам да благодаря от името на съавторския колектив на "Под игото" на всички другари. Всички бележки без изключение бяха справедливи и ще се вземат под внимание. И тези, които

искат да проявят интерес и отношение до излизането ни на сцена, могат да проследят при Венера долу скиците, които ще бъдат поправени, и по отношение на декора - също.

Искам да кажа на Кирчо, че любимият ми начин на изнасяне напред да се играе на авансцена и на първа кола, втора кола ще бъде само като фон, в трета ще има преходи на хора и някоя отделна реплика. Модерният театър не търпи трета и четвърта кола, особено пета. На "Зли дол" втората сцена "Боят" ще има леко увеличаване на.

Благодаря ви.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ:

Само няколко думи на края:

Смятам, че ние като Художествен съвет приемаме декоративното оформление и костюмите като изпълнени с високо качество като талантливо защитени идеи на драматургията, на драматизацията.

Направените бележки бяха много справедливи. Особено създателите на постановката носят лична отговорност за тревсгата на Кирмил Неделчев за ...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: ... вълна.

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ: ... да, вълна, там на авансцената да не станат някои неща. Това вече е лична отговорност и тука вече техническото ръководство трябва да обезпечи от своя страна да не станат никакви поразии.

Искам само като една идея за това, което вие споменахте - за елементи или части или цели костюми да се използват, това, което е възможно...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Да, да, разбира се.

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ: Това просто го казвам - като възможност.

Следва да благодарим на Савов, на Наследникова, на Екатерина Енева и да им пожелаем "На добър час", защото ни чака една огромна задача - това е не само за нашия театър, но това е една огромна задача, която стои въобще пред българския театър

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Аз мога да кажа, че това е само премиерата.

ПРЕДС. ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да. Защото трябва да се направи на едно високо равнище "Под игото".

Благодаря ви за вниманието и участието.

Закривам заседанието.

/ 14 ч. 10 м./

Бюро за стенографиране, "Лега" 5
тел. 83-11-94

Стенограф:
В. Миновски

